

Standpunt van Plantum NL inzake octrooi- en kwekersrecht

Op 6 mei 2009 heeft Plantum NL een nieuw standpunt ingenomen inzake de relatie tussen octrooi- en kwekersrecht. Dit standpunt is als volgt:

- 1. Octrooirechtelijk beschermd biologisch materiaal dient vrij beschikbaar te zijn voor de ontwikkeling van nieuwe rassen.**
- 2. Gebruik en exploitatie van deze nieuwe rassen dienen vrij te zijn in overeenstemming met de “breeders’ exemption” van het UPOV Verdrag.**
- 3. De hiervoor genoemde vrije beschikbaarheid, gebruik en exploitatie mogen op geen enkele wijze direct of indirect belemmerd worden door het octrooirecht.**

Toelichting

De Nederlandse sector plantaardig uitgangsmateriaal

Plantum NL is de Nederlandse brancheorganisatie voor de sector plantaardig uitgangsmateriaal en vertegenwoordigt ruim 420 bedrijven die actief zijn in de veredeling, vermeerdering, opkweek en handel van plantaardig uitgangsmateriaal. Nederland speelt internationaal een toonaangevende rol in de plantenveredeling en de export van plantaardig uitgangsmateriaal. Van oudsher herbergt Nederland een groot aantal veredelingsbedrijven, waardoor ons land een belangrijke ‘kraamkamer’ is van nieuwe rassen van bijvoorbeeld groenten, aardappelen en siergewassen. Nederland is wereldwijd de grootste exporteur van zaden, bollen, knollen, stekken en jonge planten van land- en tuinbouwgewassen. De sector plantaardig uitgangsmateriaal is in 2004 door het Innovatieplatform erkend als belangrijke innovatieve sector binnen het sleutelgebied Flowers & Food. In 2006 is het Topinstituut Groene Genetica opgericht ter stimulering van het onderzoek in deze sector.

Plantenveredeling

Plantenveredeling, oftewel het ontwikkelen van nieuwe rassen, heeft een grote bijdrage geleverd aan de grote stijging van de landbouwproductiviteit van de afgelopen decennia, en is noodzakelijk om voedselzekerheid ook in de komende decennia te kunnen garanderen. Bovendien worden nieuwe rassen aangepast aan de wensen van telers en consumenten door het aanbrenge van innovatieve teelteigenschappen, verbeterde smaak en verhoogde gehalten aan gezonde inhoudsstoffen. Zo worden bijvoorbeeld rassen ontwikkeld die resistent zijn tegen ziekten en plagen, waardoor minder gewasbeschermingsmiddelen nodig zijn. Ook in de komende decennia, wanneer de wereld voor de uitdaging staat om een groeiende wereldbevolking te voeden tegen de achtergrond van klimaatverandering, een slinkende voorraad fossiele brandstoffen, en een veranderend dieet in de snel groeiende economieën, zal de bijdrage van plantenveredeling onmisbaar blijken te zijn.

Plantenveredeling is een proces waarbij genetische variaties met elkaar worden gecombineerd (door o.a. kruisen) waarna de nakomelingen met de beste combinaties van eigenschappen worden uitgekozen (selecteren). Om van de eerste kruising tot een commercieel ras te komen moet dit proces van kruisen en selecteren meermalen herhaald worden hetgeen gemiddeld zo'n 7 tot 15 jaar duurt. Gedurende al deze stappen worden hoogwaardige technologieën toegepast die dit proces verbeteren dan wel versnellen. Technieken zoals EMS mutagenese, gene mapping, embryo rescue, dubbele haploïdisatie en selectie op basis van DNA merkers zijn allemaal onderdeel geworden van het huidige (standaard) veredelingsproces. De ontwikkeling van nieuwe technieken maakt het proces van kruisen en selecteren steeds hoogwaardiger maar verandert het proces niet in de basis. Het veredelen van nieuwe plantenrassen zal altijd gebeuren door middel van het kruisen van de juiste genetische eigenschappen en het selecteren van de beste nakomelingen.

Veredelingsbedrijven hebben altijd een relatief hoog percentage van hun omzet geïnvesteerd in research en development (R&D). Gemiddeld wordt zo'n 15 - 25% van de omzet in nieuw onderzoek geïnvesteerd. Het feit dat de veredeling de laatste decennia steeds technologischer is geworden heeft aan dit uitgangspunt niets veranderd. De totale investeringskosten zijn de laatste decennia weliswaar sterk gestegen, maar deze kosten hebben zich gelijk ontwikkeld met de groei in omzet van de bedrijven.

Om investeringen terug te verdienen zijn er intellectuele eigendomsrechten in het leven geroepen, waaronder octrooirecht en kwekersrecht.

Het kwekersrecht

Toen de plantenveredeling in het begin van de twintigste eeuw professioneler van aard werd, ontstond ook de behoefte om de rassen die men ontwikkelde te beschermen middels het intellectuele eigendomsrecht. Op initiatief van een aantal Europese landen is toen een bewuste keuze gemaakt om hiervoor niet de aansluiting te zoeken bij het toen al lang en breed bestaande octrooirecht, maar een eigen vorm van intellectueel eigendomsrecht in het leven te roepen die speciaal is toegesneden op de plantenveredeling: het kwekersrecht. Het kwekersrecht vindt haar grondslag in de internationale UPOV Conventie van 1961. Nederland heeft de laatste versie van het Verdrag uit 1991 (UPOV'91) geïmplementeerd in de Zaaizaad- en Plantgoedwet 2005. Daarnaast bestaat er een Europees kwekersrecht; de EG heeft de laatste versie van het verdrag (UPOV'91) geïmplementeerd in Verordening (EG) nr. 2100/94 inzake het communautaire kwekersrecht. Het kwekersrecht biedt bescherming aan een plantenras wanneer dat ras duidelijk onderscheidbaar is van alle rassen waarvan het bestaan op het moment van de aanvraag algemeen bekend is¹.

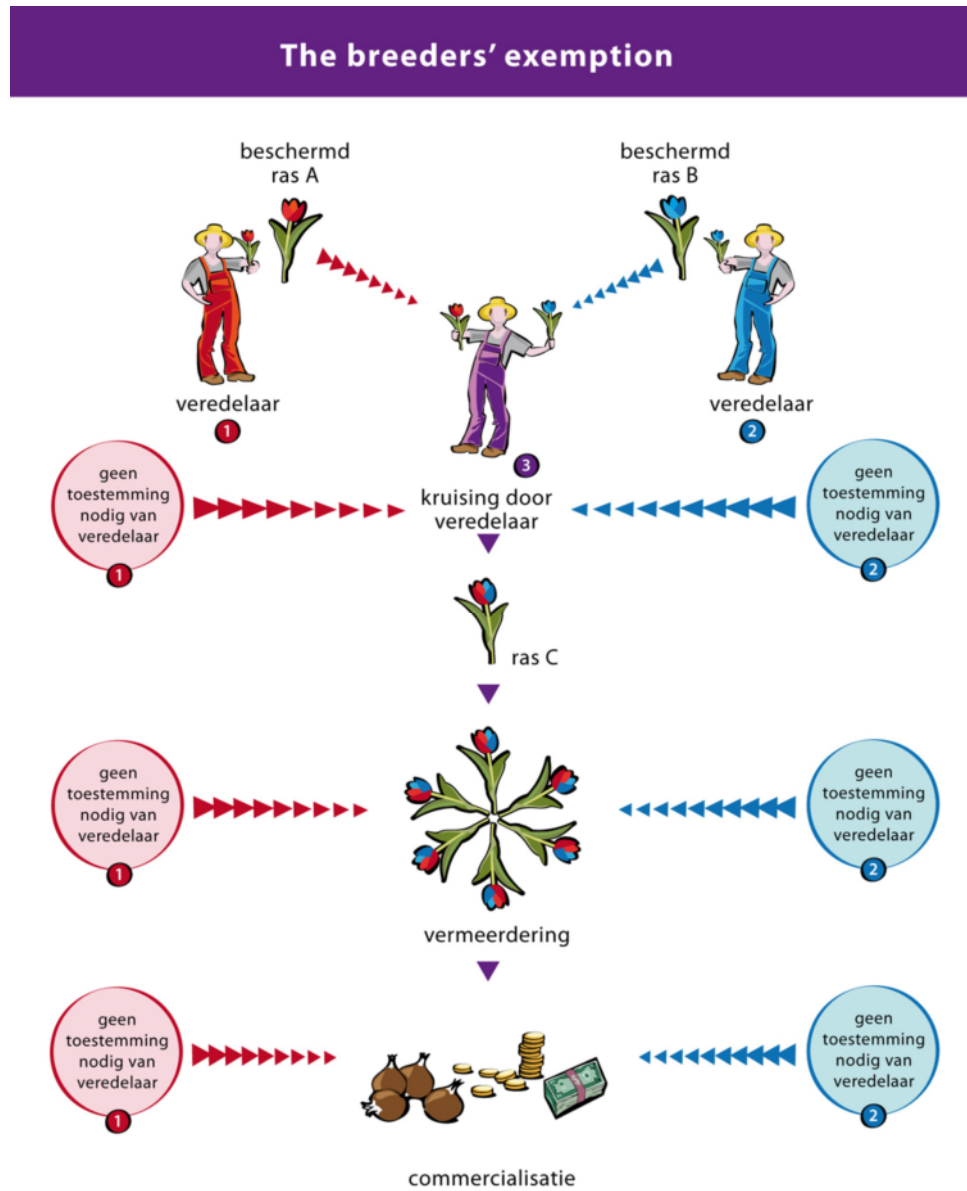
Dit wordt beoordeeld op basis van de uiterlijke kenmerken van het ras. Het kwekersrecht geeft de ontwikkelaar van een nieuwe ras de mogelijkheid om anderen te verbieden om teeltmateriaal van dat ras te vermeerderen of te verkopen en biedt daarmee een tijdelijke exclusiviteit voor de veredelaar.

---

¹ en wanneer het ras voldoet aan de overige eisen voor bescherming te weten uniformiteit, stabiliteit en nieuwheid. Het ras moet tevens een geschikte rasnaam hebben.

De breeders' exemption

Tegelijk biedt het kwekersrecht via de zogenoemde *breeders' exemption* de mogelijkheid aan andere veredelaars om het beschermde ras te gebruiken voor de ontwikkeling van nieuwe rassen en die nieuwe rassen te gebruiken en te exploiteren² zonder toestemming van de oorspronkelijke kwekersrechtshouder. Het kwekersrecht beschermt dus een door de veredelaar tot stand gebrachte combinatie van genetische bouwstenen, maar deze bouwstenen zijn als zodanig vrij te gebruiken voor het maken van nieuwe combinaties, zijnde nieuwe rassen.

Figuur 1: Schematische weergave van de breeders' exemption.

² Tenzij het nieuwe ras in wezen is afgeleid van het oorspronkelijke ras (zie art. 14 lid 5 UPOV 1991).

Het kwekersrecht heeft zo een balans gevonden tussen enerzijds beloning van de veredelaar voor zijn inspanningen om een nieuw ras te ontwikkelen, en anderzijds het mogelijk maken van voortdurende verbetering van rassen door andere veredelaars ten behoeve van de schakels in de keten en de consument. Hiermee is het kwekersrecht in feite een vorm van open innovatie en weerspiegelt het twee belangrijke doelen van intellectueel eigendomsrecht: het biedt een financieel-economische prikkel voor inventiviteit én het dient een maatschappelijk belang. Het maatschappelijk belang bestaat in dit geval uit het vrij beschikbaar komen van steeds verbeterde plantenrassen met daarbij een ruime keuzevrijheid tussen rassen die de eigenschappen bevatten waar de markt naar vraagt. Mede dankzij het kwekersrecht zijn goed renderende veredelingsbedrijven ontstaan, die in staat zijn om steeds opnieuw te investeren in de ontwikkeling van nieuwe en verbeterde plantenrassen.

Het octrooirecht

Uitvindingen kunnen mits aan bepaalde vereisten wordt voldaan, beschermd worden middels octrooien. Een uitvinding moet nieuw zijn, op uitvinderswerkzaamheid berusten en industrieel toepasbaar zijn. Het octrooirecht heeft een tweeledig doel: beloning van de uitvinder middels het verlenen van een bepaalde periode van exclusiviteit enerzijds; en het stimuleren van innovatie middels publicatie van de uitvindingen anderzijds.

Octrooieerbaarheid

Ondanks het feit dat het kwekersrecht hét intellectuele eigendomsrecht is voor de bescherming van plantenrassen, is het octrooirecht het laatste decennium hierin steeds meer een rol van betekenis gaan spelen. Zo worden eigenschappen die zijn ingebouwd in plantenrassen veelal middels octrooien beschermd. Daarnaast worden ook octrooien verleend op werkwijzen. In Europa is expliciet bepaald dat plantenrassen niet geoctrooieerd kunnen worden. Echter in 1999 is door de Enlarged Board of Appeal van het Europees Octrooibureau bepaald dat rassen wel onder de reikwijdte van een octrooi kunnen vallen zolang deze rassen niet individueel worden geclaimd³. Dit kan betrekking hebben op plantenrassen waar geoctrooieerde eigenschappen in aanwezig zijn of op plantenrassen die voortkomen uit een geoctrooieerde werkwijze. Dit betekent dat plantenrassen in de praktijk op indirecte wijze wel degelijk middels een octrooirecht beschermd kunnen worden. Anders dan het kwekersrecht kent het octrooirecht geen bepaling die overeenkomt met de breedders' exemption.

Probleemstelling

Reikwijdte van het octrooirecht

Door het ontbreken van een op de breedders' exemption gelijkende bepaling in het octrooirecht, zijn rassen waarin zich geoctrooieerde eigenschappen bevinden niet langer vrij beschikbaar voor verdere veredeling⁴.

---

³ Zaak nr. G0001/98 (Transgenic plant / Novartis).

⁴ Althans in de meeste landen. Wat de EU betreft, is het recht om te mogen veredelen met rassen die onder de reikwijdte van een octrooi vallen in Frankrijk en Duitsland expliciet in de octrooiwet opgenomen.

Daarnaast mogen nieuw ontwikkelde rassen die nog steeds onder de octrooibeschermt vallen niet vrij gebruikt en geëxploiteerd worden. Ditzelfde geldt voor rassen die zijn ontwikkeld middels een geötrooieerde werkwijze. Hierdoor heeft de octrooihouder een exclusieve claim op genetisch materiaal en kan hij bepaalde genetische bouwstenen octrooirechtelijk afschermt voor gebruik door anderen.

Wederzijds belang van octrooihouder en maatschappij

Het feit dat een octrooihouder verplicht wordt zijn uitvinding te publiceren of dat zijn plantmateriaal eventueel via een depot toegankelijk wordt gemaakt levert de maatschappij daarentegen weinig tot niets op voor zover het gaat om innovatie in de plantenveredeling. Het is een natuurlijk gegeven dat nieuwe rassen altijd ontwikkeld zijn uit bestaande rassen. Om het maatschappelijk belang te dienen door te bevorderen dat er nieuwe, verbeterde rassen ontwikkeld kunnen blijven worden, is het dan ook noodzakelijk dat bestaande rassen gebruikt kunnen worden voor verdere veredeling. In het geval van plantaardig materiaal draagt een publicatie van de uitvinding of een eventueel depot daarom niet bij aan het stimuleren van de innovatie en is dan ook niet van toegevoegde waarde voor de maatschappij, als niet over het beschermt materiaal zelf vrij beschikt mag worden voor rasontwikkeling.

De huidige octrooiwetgeving zorgt derhalve voor een verstoring van de balans die het kwekersrecht in de sector plantaardig uitgangsmateriaal tot stand heeft gebracht. Bij Plantum NL bestaat de vrees dat dit eraan bijdraagt dat slechts de veredelingsbedrijven met de grootste octrooiportefeuille kunnen overleven, zodat in de toekomst slechts enkele bedrijven zullen bepalen welke rassen er op de markt komen. Dit betekent dat slechts een paar spelers aan het begin zullen staan van de plantaardige voedselketen. Dit is niet in het belang van de veredelingssector zelf, van de teler en de consument, en niet in het maatschappelijk belang.

Uiteraard kan de octrooihouder licenties verlenen. Er is echter geen enkele garantie dat elke veredelaar een licentie zal verkrijgen, dan wel zal verkrijgen tegen acceptabele voorwaarden. Bovendien zullen in de praktijk vaak niet één maar verschillende licenties nodig zijn, hetgeen de situatie verder bemoeilijkt. Het zal duidelijk zijn dat de open, doorgaande innovatie die tot nu zo kenmerkend was voor de plantenveredeling, hierdoor belemmerd wordt.

Visie van Plantum NL op de rol van het octrooirecht

Om de bovengenoemde redenen pleit Plantum NL voor de volgende aanpassingen in het octrooirecht:

- 1. Octrooirechtelijk beschermt biologisch materiaal dient vrij beschikbaar te zijn voor de ontwikkeling van nieuwe rassen.**
- 2. Gebruik en exploitatie van deze nieuwe rassen dienen vrij te zijn in overeenstemming met de "breeders' exemption" van het UPOV Verdrag.**
- 3. De hiervoor genoemde vrije beschikbaarheid, gebruik en exploitatie mogen op geen enkele wijze direct of indirect belemmerd worden door het octrooirecht.**

Het is wat Plantum NL betreft niet voldoende om alleen de veredeling met rassen die onder een octrooi vallen vrij te stellen, maar voor de verhandeling van nieuwe rassen wel een licentie te blijven vereisen. Zolang er geen zekerheid is dat een licentie verkregen wordt, is het niet verantwoord om miljoenen in een veredelingsprogramma te investeren dat misschien helemaal stopgezet moet worden. Hangende de licentieonderhandelingen wordt er dus niet veredeld met geoctrooieerd materiaal. Tegen de tijd dat duidelijk is of een licentie al dan niet verkregen wordt en eventueel verder veredeld kan worden, heeft de octrooihouder het betreffende gewas of de betreffende eigenschap al volledig kunnen monopoliseren. Gezien de zeer lange ontwikkelingstijd zal het niet meer mogelijk zijn om alsnog een concurrerend veredelingsprogramma op te zetten.

Het octrooirecht biedt overigens wel de mogelijkheid om een dwanglicentie te vragen op het moment dat een nieuw ras is ontwikkeld dat in aanmerking komt voor kwekersrechtbescherming. De ontwikkelaar van het nieuwe ras moet dan wel kunnen aantonen dat het ras een belangrijke technische vooruitgang van aanzienlijk economisch belang vertegenwoordigt. Dit zal op voorhand moeilijk zijn aan te tonen. Bovendien moet hij aantonen dat het redelijkerwijs niet mogelijk was om een vrijwillige licentie te verkrijgen. Ook hiervoor geldt dat de uitkomst zo ongewis is dat een veredelingsbedrijf het risico niet zal willen nemen om jarenlange investeringen te doen in de ontwikkeling van een nieuw ras zonder zekerheid te hebben dat het nieuwe ras gecommercialiseerd kan worden. Onder de kwekersrechtelijke breedders' exemption is dit alles niet nodig en is de veredelaar die een nieuw ras ontwikkelt onafhankelijk van anderen zolang hij er maar voor zorgt een voldoende onderscheidbaar ras te creëren.

Plantum NL is zeker niet tegen het octrooirecht, dat in onze ogen een zeer waardevol intellectueel eigendomsrecht vormt. Plantum NL is echter van mening dat in het geval de uitvinding zich openbaart in een plantenras het kwekersrecht als intellectueel eigendomsrecht beter aansluit bij de aard van het te beschermen object doordat het voorziet in de breedders' exemption.

Daarnaast is het kwekersrecht vergeleken bij het octrooirecht een laagdrempelig intellectueel eigendomsrecht. Kwekersrecht aanvragen worden feitelijk beoordeeld door onafhankelijke en deskundige instanties en verlening is niet afhankelijk van technisch-juridische omschrijvingen. Bovendien worden kwekersrechten relatief snel verleend en in vergelijking met aangevraagde octrooien weinig aangevochten (dit hangt ongetwijfeld samen met de breedders' exemption). Dit alles heeft tot gevolg dat het aanvragen en in stand houden van een kwekersrecht in de praktijk vele malen goedkoper is dan het aanvragen en in stand houden van een octrooi.

Plantum NL ziet ook een rol weggelegd voor het octrooirecht in de sector plantaardig uitgangsmateriaal, bijvoorbeeld voor de bescherming van innovatieve methoden of technieken. Plantum NL is van mening dat rassen die met een geoctrooieerde methode zijn gemaakt, vrij gebruikt mogen worden voor verdere veredeling, maar gebruik van de geoctrooieerde methode zelf vereist wel degelijk een licentie. Verder vereist ook de vermeerdering met het oog op verkoop van rassen van de octrooihouder die met de geoctrooieerde werkwijze zijn gemaakt, toestemming van de octrooihouder. Hetzelfde geldt voor rassen met geoctrooieerde eigenschappen die door de octrooihouder(s) zelf op de markt zijn gebracht. Dit alles conform de breedders' exemption van het UPOV Verdrag.

Waarom een nieuw standpunt van Plantum NL?

Plantum NL is altijd groot voorstander geweest van de breedders' exemption. Ten tijde van implementatie van de Europese Richtlijn 98/44/EG betreffende de rechtsbescherming van biotechnologische vindingen (hierna te noemen: Biotechrichtlijn) heeft Plantum NL het belang van de breedders' exemption onderstreept en er voor gepleit om een vrijstelling voor veredeling in de Rijksoctrooiwet op te nemen. Het voorstel hiertoe is destijds niet overgenomen. Men ging er toen nog vanuit dat octrooien met name in handen zouden zijn van biotechbedrijven die zelf geen veredelingsactiviteiten hebben. Zij zouden voor de markttoegang de veredelingsbedrijven nodig hebben, en dat zou de veredelingsbedrijven een sterke onderhandelingspositie geven. Inmiddels blijkt echter dat de octrooien die de breedders' exemption doorkruisen juist wel in handen van veredelingsbedrijven zijn. De octrooihouders kunnen dus hun eigen rassen op de markt brengen en hebben dus geen andere veredelingsbedrijven meer nodig. Daarnaast is er recentelijk een aantal andere ontwikkelingen die Plantum NL grote zorgen baart. Deze recente ontwikkelingen zijn de volgende:

- Er is sprake van een zeer sterk toegenomen aantal octrooiaanvragen gerelateerd aan planten. Op dit moment gaat het om circa 4500 octrooiaanvragen, die merendeels in de laatste 10 jaar zijn ingediend.
- Het algemene standpunt in de branche was altijd dat veredeling vrij zou moeten zijn. Voor commercieel gebruik zou echter een licentie nodig zijn. Mede vanwege dit standpunt hebben Frankrijk en Duitsland bij de implementatie van de Biotechrichtlijn in hun nationale octrooiwet een vrijstelling opgenomen voor veredeling. Sinds 2004 wordt er echter door een aantal bedrijven met een sterke octrooiportefeuille voorgesteld dit standpunt te wijzigen, in die zin dat er met nakomelingen waarin een geoctrooierde eigenschap zit, niet verder veredeld mag worden. Deze bedrijven vinden de keuze van Frankrijk en Duitsland onwenselijk en verzetten zich sterk tegen een verdere overname van deze vrijstelling door andere landen. Er zijn vanwege deze hardere stellingname nu dan ook bedrijven, die expliciet stellen dat de concurrenten dienen te stoppen met veredelingsprogramma's die inbreuk zouden maken op hun octrooiaanvragen. Dit leidt **direct** tot een zeer grote inperking van innovatie en bedreiging voor de betreffende bedrijven, die concurrerende rassen trachten te ontwikkelen.

De overgrote meerderheid van de Plantumleden is van mening dat deze ontwikkelingen het beproefde systeem van open innovatie in de plantenveredeling bedreigen. Dit zal naar hun verwachting ernstige consequenties hebben voor de meeste veredelingsbedrijven en de schakels in de daaropvolgende voedselketen tot aan de consument. Allereerst zal een prijsverhoging van het plantaardig uitgangsmateriaal te verwachten zijn, omdat kosten die gemaakt worden voor het afsluiten van licenties en het aanvragen en aanvechten van octrooien zullen worden doorberekend aan de telers. Niet alle veredelingsbedrijven zullen in staat zijn om licenties te verkrijgen op belangrijke eigenschappen waardoor de keuze voor telers tussen de verschillende aanbieders per gewas beperkter zal worden.

Tenslotte zal naar verwachting een nog verdere consolidatie plaatsvinden als veredelingsbedrijven niet in staat blijken om een concurrerende marktpositie te behouden. Dit gebrek aan spelers die de concurrentie aanjagen zal een remmende invloed hebben op de algehele innovatie in de sector.

Plantum NL is een belangenorganisatie voor bedrijven die actief zijn op het gebied van het plantaardig uitgangsmateriaal. In deze essentiële kwestie komt zij op voor de belangen van de overgrote meerderheid van haar leden. Daarnaast is het echter voor de leden van Plantum NL van groot belang dat de land- en tuinbouw een sterke sector blijft en de land- en tuinbouw is er niet bij gebaat als het rassenaanbod beperkt wordt. Tenslotte behoort een dergelijke grote brancheorganisatie ook naar het maatschappelijke belang te kijken. De wereldvoedselvoorziening is er bij gebaat als er voldoende concurrentie blijft tussen de veredelingsbedrijven en de open innovatie, zoals deze met het kwekersrecht bedoeld is, gehandhaafd wordt.

Recente ontwikkelingen

Ook de leden van de Eerste en Tweede Kamer hebben hun zorgen over deze ontwikkelingen geuit. Naar aanleiding hiervan hebben de ministers Verburg van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en van der Hoeven van Economische zaken opdracht gegeven om een onderzoek te laten uitvoeren naar de sociaal-economische gevolgen van het octrooirecht in de plantenveredeling. Het eindrapport wordt naar verwachting eind 2009 naar de Tweede Kamer gestuurd.

Omdat Plantum NL adequaat input wil kunnen leveren op dit onderzoek en omdat de achterban van Plantum NL duidelijk heeft laten weten noodzaak te zien in een verandering van de huidige situatie, heeft Plantum NL haar verantwoordelijkheid genomen en op 6 mei 2009 een nieuw standpunt geformuleerd. Plantum NL realiseert zich dat de mogelijkheid om een volledige breedere exemption in de Rijksoctrooiwet op te nemen niet mogelijk is zonder de Biotechnologierichtlijn te wijzigen. Het is volgens Plantum NL wel mogelijk om zonder wijziging van de Biotechrichtlijn een bepaling op te nemen die het veredelen met rassen die onder de reikwijdte van het octrooi vallen mogelijk te maken, zoals Frankrijk en Duitsland hebben gedaan (beperkte breedere exemption). Dit lijkt weliswaar een stap in de goede richting, maar gaat wat Plantum NL betreft niet ver genoeg. Plantum NL is er groot voorstander van om zowel de vrijheid om te veredelen, als de vrijheid om de nieuw ontwikkelde rassen te commercialiseren, als specifieke bepaling op te nemen in de Biotechrichtlijn.

In het onderstaande schema staan de handelingen die zonder licentie zijn toegestaan met een ras dat onder de reikwijdte van het octrooi valt. In de eerste drie kolommen ten aanzien van een ras dat door de octrooihouder op de markt wordt gebracht en in de laatste kolom ten aanzien van een nieuw ontwikkeld ras.

	Productie of reproductie (het kopiëren) van het ras van de octrooihouder	Wetenschappelijk onderzoek met het ras van de octrooihouder (research exemption)	Kruisen en selecteren met het ras van de octrooihouder (veredeling)	Het commercialiseren van een nieuw ontwikkeld ras dat nog onder de reikwijdte van het octrooi valt
Biotechrichtlijn	NEE	*	*	NEE
Rijksoctrooiwet	NEE	JA	NEE	NEE
Franse en Duitse octrooiwet	NEE	JA	JA	NEE
Voorstel Plantum NL	NEE	JA	JA	JA

* Hierover is geen specifieke bepaling opgenomen in de Biotechrichtlijn hetgeen ruimte laat voor nadere invulling op nationaal niveau.

Door de breedders' exemption op te nemen in de Biotechnologierichtlijn zullen nationale octrooiwetten en het Europees Octrooiwetverdrag dienovereenkomstig aangepast moeten worden. Tegelijkertijd pleit Plantum NL er voor om een breedders' exemption bepaling op te nemen in de ontwerp tekst van de Gemeenschapsoctrooiwetgeving. Alleen op deze manier ontstaat er op dit punt een level playing field in Europa.

Conclusie

Op basis van bovenstaande argumentatie is Plantum NL van mening dat overname van haar standpunt continuïteit en diversiteit van bedrijven in de sector het beste waarborgt. Bedrijven zullen net als in het verleden zeer goed in staat zijn om hun investeringen terug te verdienen. Enerzijds omdat het in geval van kwekersrecht niet toegestaan is om zonder toestemming van de eigenaar zijn ras te reproduceren. Anderzijds omdat met het maken van een ander, concurrerend ras met dezelfde eigenschap(en) een behoorlijke tijd gemoeid gaat. Ondanks dat het veredelingsproces met behulp van nieuwe technieken korter is geworden, bedraagt het toch nog altijd een flink aantal jaren. In deze periode kan de veredelaar van het eerste ras een commerciële marktpositie opbouwen. De praktijk leert dat een tweede aanbieder die niet kan terugwinnen als zijn ras niet een werkelijke verbetering oplevert. En het is dit mechanisme dat in combinatie met een volledige breedders' exemption zorgt voor de gewenste voortgang in innovatie in de sector.